

Sygn. akt I PK 12/10

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 21 maja 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Halina Kiryło

SSN Andrzej Wróbel

w sprawie z powództwa Piotra G.

przeciwko Jastrzębskiej Spółce Węglowej Spółce Akcyjnej Kopalni Węgla
Kamionego „Zofiówka” w Jastrzębiu Zdroju

toczącej się na skutek skargi powoda o wznowienie postępowania w sprawie o
rentę wyrównawczą,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 21 maja 2010 r.,

skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 28 maja 2009 r.,

- 1) uchyla zaskarżony wyrok w punkcie 1 i odrzuca skargę o wznowienie postępowania;**
- 2) oddala skargę kasacyjną w pozostałej części;**

3) zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 900 zł (dziewięćset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 29 października 2002 r., w sprawie o sygn. akt II UKN 446/01, oddalił kasację Piotra G. od wyroku Sądu Apelacyjnego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 30 marca 2001 r. oddalającego apelację powoda wniesioną od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 4 lipca 2000 r., którym to wyrokiem Sąd ten oddalił powództwo o rentę wyrównawczą w związku z wypadkiem przy pracy w pozwanej Jastrzębskiej Spółce Węglowej S.A. Kopalni Węgla Kamiennego „Zofiówka” w Jastrzębiu Zdroju. Sąd Najwyższy zaaprobował stanowiska zajęte przez sądy meriti i uznał, że roszczenie powoda uległo przedawnieniu z mocy art. 442 § 1 zdanie pierwsze k.c. z upływem trzyletniego terminu, liczonego jednakże nie od dnia wypadku, któremu powód uległ w dniu 1 lutego 1981 r. Zdaniem Sądu, termin trzyletni rozpoczął bieg od dnia 1 stycznia 1990 r. z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 24 maja 1990 r. o zmianie niektórych przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym (Dz.U. Nr 36, poz. 206), którą skreślono przepis art. 40 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy (jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 30, poz. 144 ze zm.) zamykający drogę do dochodzenia uzupełniających roszczeń cywilnych z tytułu wypadków przy pracy. Powód, wnosząc pozew o rentę wyrównawczą w dniu 24 maja 2000 r., nie dochował zakreślonego przez powyższy przepis terminu.

Rozpoznając skargę powoda o wznowienie postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2002 r., opartą na podstawie wskazanej w art. 401¹ k.p.c. w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 września 2006 r., SK 14/05 (Dz.U. Nr 164, poz. 1166), Sąd Najwyższy uznał, że nie zasługuje ona na uwzględnienie i oddalił ją wyrokiem z dnia 4 lipca 2007 r., w sprawie o sygn. akt II UO 1/07. W ocenie Sądu Najwyższego, wskazany przez powoda wyrok Trybunału Konstytucyjnego orzekający o niezgodności z Konstytucją

art. 442 § 1 zdanie drugie k.c. „w związku z tym, że pozbawia pokrzywdzonego dochodzenia odszkodowania za szkodę na osobie, która ujawniła się po upływie lat dziesięciu od wystąpienia zdarzenia wyrządzającego szkodę” nie miał wpływu na treść rozstrzygnięcia objętego skargą. Zdaniem Sądu, podstawą rozstrzygnięcia w wyroku Sądu Najwyższego z dnia z dnia 29 października 2002 r. był upływ trzyletniego terminu przedawnienia określonego w art. 442 § 1 zdanie pierwsze k.c., który to przepis nie był przedmiotem wskazanego orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego i w związku z tym brak było podstaw do wznowienia postępowania.

Wyrokiem z dnia 28 maja 2009 r. Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił analogiczną skargę powoda odnoszącą się do wznowienia postępowania zakończonych wyrokami tego Sądu z dnia 30 marca 2001 r., opartą na tej samej podstawie, tj. wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 września 2006 r., SK 14/05 (Dz.U. Nr 164, poz. 1166).

W uzasadnieniu orzeczenia Sąd podniósł, że podstawą prawną zapadłych w niniejszej sprawie rozstrzygnięć zarówno przed Sądem Najwyższym, jak i sądami pierwszej i drugiej instancji, był upływ trzyletniego terminu przedawnienia określonego w art. 442 § 1 zdanie pierwsze k.c., który to przepis nie był przedmiotem orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Sąd Apelacyjny powołał się na stanowisko Sądu Najwyższego zajęte w wyroku z dnia 4 lipca 2007 r., dzieląc argumentację prawną przedstawioną przez ten Sąd w uzasadnieniu orzeczenia.

W wywiedzionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej powód, zaskarżając powyższy wyrok w całości, zarzucił:

- naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię bądź niewłaściwe zastosowanie przepisów art. 422 § 1 zdanie pierwsze k.c. oraz art. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny (Dz.U. z 2007 r., Nr 80, poz. 538) w związku z art. 3 k.c., które według skarżącego nie znajdowały zastosowania;
- naruszenie przepisów postępowania polegające na przyjęciu, że art. 401¹ k.p.c. nie miał w niniejszej sprawie zastosowania, że wyrok w postępowaniu, którego wznowienia żąda skarżący, nie został wydany na podstawie

przepisu uznanego przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją.

Opierając skargę na takich podstawach, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu oraz o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wniesionego środka odwoławczego skarżący podniósł, że Sąd Apelacyjny w zasadzie odstąpił od dokonania własnej oceny prawnej zagadnień przedstawionych przez skarżącego i w pełni podzielił argumentację prawną zawartą w dwóch wyrokach Sądu Najwyższego: z dnia 29 października 2002 r. w sprawie o sygn. akt II UKN 446/01 i z dnia 4 lipca 2007 r. w sprawie o sygn. akt II UO 1/07.

Skarżący podniósł, że nie można zgodzić się ze stanowiskiem, jakoby Sąd Najwyższy w przytoczonym przez Sąd Apelacyjny wyroku w sprawie II UKN 446/01 oparł swoje rozstrzygnięcie wyłącznie na podstawie przepisu art. 422 § 1 zdanie pierwsze k.c. Według powoda, Sąd Najwyższy w sprawie II UKN 446/01, w której wznowienia postępowania domaga się skarżący, poświęcił część swoich rozważań prawnych temu przepisowi, jednak podstawą prawną rozstrzygnięcia Sądu skutkującą oddaleniem kasacji był upływ dziesięcioletniego terminu przedawnienia określonego w art. 422 § 1 zd. drugie k.c., co do którego Trybunał Konstytucyjny orzekł o jego niezgodności z Konstytucją.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 405 k.p.c., do wznowienia postępowania z przyczyn nieważności oraz na podstawie przewidzianej w art. 401¹ k.p.c. właściwy jest sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, a jeżeli zaskarżono orzeczenia sądów różnych instancji, właściwy jest sąd instancji wyższej. Do wznowienia postępowania na innej podstawie właściwy jest sąd, który ostatnio orzekał co do istoty sprawy. W rozpoznawanej sprawie podstawą wznowienia jest art. 401¹ k.p.c., co oznacza, że do wznowienia postępowania właściwy jest sąd wyższej (najwyższej) instancji. Ponieważ wyrok Sądu Najwyższego z 29 października 2002 r. został wydany przed zmianami Kodeksu postępowania cywilnego wprowadzonymi ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98), a więc w

czasie, gdy kasacja przysługiwała od nieprawomocnych wyroków sądu drugiej instancji, a prawomocne orzeczenie jako sąd najwyższej instancji wydawał Sąd Najwyższy, sądem właściwym do wznowienia postępowania był Sąd Najwyższy. Zgodnie z art. 412 § 4 k.p.c., jeżeli do rozstrzygnięcia o wznowieniu postępowania zakończonego wyrokiem właściwy jest Sąd Najwyższy, Sąd ten orzeka o dopuszczalności wznowienia, a rozpoznanie sprawy przekazuje sądowi drugiej instancji. Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 4 lipca 2007 r. stwierdził zaś faktycznie niedopuszczalność wznowienia postępowania w sprawie zakończonej wyrokiem Sądu Najwyższego z 29 października 2002 r., II UKN 446/01 na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 września 2006 r., SK 14/05, wskazując w uzasadnieniu, iż podstawą rozstrzygnięcia w sprawie II UKN 446/01 był upływ trzyletniego terminu przedawnienia określonego w art. 442 § 1 zdanie pierwsze k.c., który to przepis nie był przedmiotem przytoczonego wyżej orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, stwierdzającego niezgodność z Konstytucją przepisu art. 442 § 1 zdanie drugie k.c. W myśl art. 401¹ k.p.c., można żądać wznowienia postępowania w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie. Podstawą wznowienia postępowania może być zatem tylko takie orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego, które dotyczy aktu normatywnego (przepisu prawa) stanowiącego podstawę wydanego przez Sąd w tej sprawie orzeczenia (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2007 r., I CO 8/07, LEX nr 457745). Sąd Najwyższy orzeczeniem z dnia z dnia 4 lipca 2007 r., w sprawie o sygn. akt II UO 1/07 stwierdził zatem, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego, na który powołał się skarżący, nie mógł stanowić podstawy wznowienia postępowania w sprawie II UKN 446/01, albowiem dotyczy niezgodności z Konstytucją art. 442 § 1 zdanie drugie k.c., stanowiącego o przedawnieniu roszczenia o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym z upływem lat dziesięciu od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wyrządzające szkodę, podczas gdy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2002 r. oparty został na treści art. 442 § 1 zdanie pierwsze k.c., zgodnie z którym roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym

poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia, a więc faktycznie uznał, że skarga nie została oparta na ustawowej podstawie.

W takiej sytuacji, w której na tej samej podstawie powód zaskarżył wyroki Sądu Apelacyjnego i Sądu Najwyższego, rozstrzygnięcie co do dopuszczalności wznowienia należało do wyłącznej kompetencji Sądu Najwyższego, wobec czego Sąd Apelacyjny nie mógł przystąpić do ponownego rozpoznania sprawy, czego wynikiem było oddalenie skargi na podstawie art. 412 § 2 k.p.c. Skutkiem stanowiska Sądu Najwyższego, właściwego do wznowienia postępowania, o braku oparcia skargi na ustawowej podstawie wznowienia mogło być jedynie odrzucenie tej skargi po myśli art. 410 § 1 k.p.c., bowiem Sąd Apelacyjny nie miał uprawnień do samodzielnej oceny dopuszczalności tej skargi.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁹ k.p.c., orzekł jak w punkcie 1) sentencji i w związku z tym w pkt 2) oddalił skargę kasacyjną w pozostałej części, tj. dotyczącej zawartego w zaskarżonym wyroku rozstrzygnięcia o kosztach procesu i sądowych (art. 398¹⁴ k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono natomiast na podstawie art. 398²¹ w związku z art. 108 § 1 i art. 98 oraz 99 k.p.c.